

פרוטוקול מס' 322

מישיבת ועדת העבודה

יום ו', כ"ח באייר תשל"ו - 28.5.1976, שעה 8.30.

נכחו:

חברי הוועדה: ש: ארבל-אלמוזלינו - היו"ר

מ: גד
ל: דיציאן
מ: דרובלס
ה: זיידל
י: יודין
ד: קורן
ח: שמעוני

מוזמנים:

ע: ערן - מנכ"ל משרד ראש הממשלה.
י: יעקובי - מנכ"ל בפועל, החברה לפיתוח עכו העתיקה
י: האט - מנכ"ל בפועל, מנהל מחוז חיפה.
ע: ניב - יו"ר מועצת המנהלים של החברה לפיתוח עכו העתיקה.
י: כ"ץ - נציג היועץ לעניני הערבים במשרד ראש הממשלה.
י: דורון - ראש עיריית עכו.
י: פלד - מנהל אגף הנכסים בחב" עמידר.
י: לנדאו - סמנכ"ל חב" עמידר
ב: צלנר - מנהל מחוז חיפה במשרד השיכון.
ד: וינשל - מנכ"ל משרד השיכון.
מ: זורע - מנהל מנהל מקרקעי ישראל.
י: פונדק - מחאם משרדי הממשלה בגליל.

מזכיר הוועדה: מ. כהן

רשמה: ש. ז"ק

סדר-היום: בעיות הדיור בעכו לפי הצעתו לסדר-היום של חבר הכנסת דוד קורן.

1796-

(מקב) כיום 14.6.76

היו"ר - ש. ארבל-אלמוזלינו: פותחת את הישיבה.
אני מקדמת בברכה את כל האורחים שלנו.

הזמנו אותם לא מפני שעניינה של עכו עומדים במצב כל-כך טוב, אלא דווקא משום שכל המאמצים להזיז את הנושא הוכתרו ממש בחוסר אונים. לכן, מצאנו לנכון להזעיק את כל המנכ"לים הנוגעים בדבר וכן את כל אותם המוזמנים שהופיעו בפנינו כבר בישיבות קודמות, כי ואיננו יכולים להשלים עם העובדה שבכל זאת ועדת כנסת מטפלת בנושא מאז יוני 1975, ומקיימת בלי סוף דיונים, ומסלמת דברים וכאשר באים לישיבה נוספת כאילו לא קרה דבר. הרגשתי זו אינה מעודדת, ובעיקר לאחר שבא אלי ראש העיר בראש משלחת המורכבת מאנשי האוכלוסייה הערבית והיהודית והם אומרים בצורה שאינה משתמעת לשתי פנים שהם עלולים להגיע לפעולות קיצוניות. הם באו להתריע על המצב הזה ועל המצב של עכו העתיקה והכל אינם יכולים להזיז דברים. מנכ"ל משרד ראש הממשלה, עמוס ערן, אף הוא היה מזועזע, כי הוא לא תאר לעצמו שהדברים כל-כך קשים וחוסר המעשה הוא במצב כזה. הוא הבטיח לנו שתוקם ועדת שרים לענייני ערי פיתוח ובה ידונו על ענייניה של עכו.

מאז הישיבה האחרונה עברו כמעט 3 חודשים ושום סימן של התקדמות לא נראה. אחר-כך התבררנו על מינויו של מר פונדק, וגם המכתב שקיבלתי לפני שבוע בנושא זה של עכו איך בו כדי לעודד ואינו מצביע על שום תזוזה.

לכן, זימנו לכאן את כל הנוגעים בדבר, ואני באמת מודה לכל המנכ"לים שבאו לישיבה והייתי מבקשת לשמוע מהם איך הם חושבים שניתן לקדם את הנושא הזה.

אולם, לפני שאתן את רשות הדיבור לראש העיר עכו ישנה שאלה לחבר-הכנסת זיידל.

ה. זיידל:
אנחנו עדים לאחרונה בתופעה של סגירת מפעלי תעשייה קטנים וגדולים. אני מציע שנקבל ונקיים דיון על ענייני תעסוקה ונזמין לכאן את שר העבודה ואת שר המסחר והתעשייה, את נציגי המעסיקים ונציגי ההסתדרות, כי אתמול ראיתי שבאופן פתאומי נסגרו מספר מפעלים.

היו"ר - ש. ארבל-אלמוזלינו: אני מקווה שזכור לחבר-הכנסת זיידל שבאחת הישיבות החלטנו לדון בבעיות התעסוקה ונזמין לאותה ישיבה את מר גוראל ואת כל הגורמים האחרים שהזכרת. זהו נושא שעומד אצלנו על הפרק.

י. דורון:
אנחנו העלינו לא אחת נושא זה. אבל הרשו לי להגיד שבנושא זה של עכו אנחנו פועלים 'בהצתה מאוחרת' ואיננו רואים את הבעיות מראש, אלא פועלים לפי לחץ של הבעיות בין אם אלה שביטות של משפחות ממעברת נפוליאון ופעם אם אלה ענייני תעסוקה. יש לזכור, כי כאן טמון חומר נפץ, ובעיקר, לגבי העיר העתיקה. כאן יש הרבה ניירת ודברת ומעט מאד מעשים.

עכו בשלמותה היא פוטנציאל בלתי רגיל, כי הנתונים שלה הם כאלה שהיתה יכולה להתייך לעיר לתפארת, כי בין ראשוני עכו ישנם ממשוחררי חטיבת כרמלי, או חטיבה 7, ותיקי הארץ שחשבו להקים

י. דורות:

עיר. הם חשבו שהיא תפתח בכיוון הנכון. אבל היא התפתחה בצורה כזו שהיא מהווה בעיה לאומית וחברתית ממדרגה ראשונה, כי עכו לפי תחשיבים והטיפול בענייניה היו בידי משרדי ממשלה רבים במקום להתחיל לחשוב ולהתחשב בתנאים המקומיים, כפי שהובאו הדברים על-ידי ראשי העיר הקודמים ופרנסי הציבור בכל הקדנציות. אני השתי את הדבר על בשרי גם בקדנציה זו, כאשר אין מספיק מרחב מחיה לראש העיר ומועצת העיר וענייני עכו מפורזים לעתים בין כל-כך הרבה משרדים שהתיאום ביניהם הוא מקרי בלבד - דבר הגורם לכל הצרות.

הזכרתי את נתונייה של העיר - ומבלי להכנס למה שנעשה בקריית הפלדה. אבל גם לגבי עיר מסדר גדול כזה כמו עכו יש בה תעשייה מכובדת שיכולה לספק עבודה למספר רב של תושבים. אולם, למשל, עכו לא התפתחה בכיוון התיירות - גם פה טמון פוטנציאל גדול ולא נתנו את הדעת על כך ולא תמיד אנחנו יכולים להרים את הדבר בעצמנו. אבל גם אם נפתח את העיר ותהיה תיירות והתושבים יתפרנסו בכבוד - זה עדיין לא יושיע את עכו, כי אם גם הפרנסה תהיה טובה, הרי תנאי המגורים הם כאלה לחוצים שאיננו יכולים ליצור כלל תרבות דיור ואיכות השיכונים אינה מן הגבוהים ביותר. אבל גם אם היא מתקבלת על הדעת, הרי אתם בוודאי גם הסתייעתם בנתונים של הלשכה המרכזית לסטאטיסטיקה ויכולתם לראות שזה 10 שנים דורכת עכו במקום מבחינת גידול האוכלוסייה. אמנם אנחנו קולטים עליה, אבל האוכלוסייה כלל אינה גדלה. במשך 10 השנים האחרונות ישנם שינויים דימוגרפיים עצומים. אנחנו יודעים את זה ואני מדבר כאן לא רק בשמי, כי אלה שבאו לכאן בקיץ 1948 חשבו לבנות את המקום. אולם אלה שראו את ההתפתחות הזו שאנחנו עדים לה כיום מוציאים את המסקנה ועוזבים את המקום. אתם יכולים לשאול את מר גושן מקריית מוצקין ואת ראש עיריית נהריה. מר גושן אומר לי שהוא מקבל חומר טוב מעכו - דבר זה כואב. בעכו חיים עתה 23.500 יהודים ו-12.000 ערבים.

לכן, אם אנחנו רוצים לחזק את הסקטור היהודי והאוכלוסייה היהודית במקום כדי שתוכל להתמודד עם הבעיות שעוללות להתפרץ ולפרוץ החוצה, יש להקים שכונה משופרת שיבואו לכאן אנשים שלא יראו את עכו כמעברה, כי יש כאלה האומרים שעכו כולה מעברה. יש להכין תנאי דיור טובים ולהקים שכונה לא כסביון או קיראון ושם יכולים להיות בתים דו-קומתיים. אבל שתהיה להם תרבות ואיכות הדיור. אנחנו כולנו מדברים על מיזוג גלויות. אבל גם אלה התומכים בכך יש בניהם טענות צודקות, כי הם פשוט אינם יכולים לגור יחד עם אנשי נפוליאון, או עם חלק מהם; ובעיקר, אנשים הדואגים לילדיהם אינם יכולים לגור שם, כי עשינו משגה להביא לשם אנשים מסוג אחר כאשר יש שם סמים וזנות. אלה אינן השכונות הנעימות ביותר למגורים.

אבל לא די בהתמודדות הזו ובא משרד הקליטה והביא לכאן אנשים מאיזורים הרריים שאינם יודעים להשתמש בתנאי דיור נאותים ועוד כאשר שלישי מהם אינו משלם מיסים. אז בוודאי שלא קל להתמודד אתם, ובעיקר, כאשר יש מצבור גדול מדי של אנשים מסוג זה והוותיקים אינם מוצאים את החשובה למצבם; הרי גם אם נקים מפעלי קיט לתפארת יבואו האנשים בבוקר לעכו כדי להשתכר ויחזרו לבהיהם מחוץ לעכו.

אבל בעיית הבעיות היא עכו העתיקה והאוכלוסייה הערבית, כי יש שם כ-600 יחידות דיור וגרו שם יהודים ממוזקו ומרומניה. כלומר באו יהודים לעכו מתרישחה ומקריית שמונה והתיישבו בעיר העתיקה. הם גרו שם שנתיים, או שלוש שנים ומכרו את הדיור לערבים שבאו מהכפרים. זאת אומרת שאנחנו הפסדנו 600 יחידות דיור. עתה גרות בעכו העתיקה רק 2 משפחות יהודיות.

י. דורון:

בעיר העתיקה יש מסגד וביה-כנסת עתיק
מאד והערבים מלשו גם לביה-הכנסת העתיק. עם כניסתי לתפקיד העליתי את כל
הבעיה בכל חריפותה והדברים הגיעו לראש הממשלה דאז עוד בשנת 1970/1
כאשר הועלתה בעיית "מקר"; ועדיין מעומדות וקיימות מסקנות ועדת נאור
שעשתה עבודה במשך חודשים, מסקנות ועדת העבודה בקשר לעכו העתיקה,
כלומר, ישנן מסקנות וצריך רק להפעיל אותן. אולם, מכיון שהמצב
מחמיר וישנן תמורות ברחוב הערבי; אזי, אם לפני שנתיים היו ב"מקר"
200-300 יחידות דיור ובאים אנשי רק"ה ומציירים תמונות זוועה על
הדוחק בקרב הערבים, הרי אני דורון התחמקתי ולא רציתי לנגוע בנושא זה.
אולם יש להעלות את נושא בעיות הדיור לדיון פומבי, כי שר השיכון מתאר
שהוא בונה כך וכך יחידות דיור, הרי תנו לנו שכונה אחת, כי היום ישנן
בעכו יחידות דיור. אבל זה יקח עוד שנה עד שתאכלס אותן; וכל זאת כאשר
שר השיכון בונה כל-כך הרבה יחידות דיור בסביבה ואנחנו נחנקים, ובעיקר,
לא באים יהודים לעיר העתיקה. אזי לשם מה הוא מחזיק מאות יחידות דיור,
הרי זהו חומר נפץ ואם לא נתמודד עם הבעיה אנחנו עלולים להפסיד.

כאשר אתה יוצא בערב ל"משמר האזרחי"
אתה יכול לשמוע על מספר היהודים המסכנים שנשארים בעכו והאחד אומר לחברו
שאוילי יגיע גם תורי לעזוב ולא מבחינת הפרנסה. אזי, אני בא ומתריע
על הדברים ומצאו שיש להעביר רק את ביה-החולים. אני כמובן הייתי יכול
להצביע גם על דברים חיוביים ויפים שיסגרו בשטה, למשל: -

כולכם יודעים על התיירות ועל החברה
לפיתוח עכו העתיקה והוסיף גם לפני הוועדה שר התיירות. אני רק לא מקבל
שהוועדה העוזר לו, כי הרי ידוע שלחברה זו ישנם נכסים רבים. אבל המצב
הגיע לידי כך שהיא אינה יכולה לשאת בהם לבד. אנחנו ביקשנו שהמינהל
והחברה הממשלתית לתיירות, כיון שגם הוא בעל נכסים, ודי לנו אם באותה
חברה יהיו רק 3 גורמים, כדי לא לסבך את העניין, כלומר, באותה חברה
יהיו נציגי משו"ד הפנים וכן רשות הגנים הלאומיים, כי כל הגורמים
האחרים אינם תורמים מאומה לעניין הזה. כידוע לכם, היום עומדת החברה
לפיתוח עכו העתיקה בפני פירוק.

לכן השאלה היא האם נוכל להפיק רווח חיים
בחברה כדי שתוכל להיות ולעמוד על רגליה, כי אחרת היא תתפרק מכל הנכסים.

היו"ר - ש. ארבל-אלמולצנו: ובכן; תנאי הדיור מהווים בעיה קשה
בעכו. אינני יודעה בפעם המי יודע כמה
דנו בבעיה זו והיא המידע עולה מחדש וההמונה שמצטיירת כאן היא די מדאיגה.
מה אתם חושבים כיצד ניתן להציל את המצב במיוחד בטיטואציה הזו, כפי שהיא
מצטיירת כאן, שזוהי עיר מעורבת.

ע. ערן: כיום ב' הקרוב הנושא יובא בהרחבה
בוועדת שרים לערי: פיתוח על בסיס סקר
שערך מר פונדק כדי לראות אילו דברים מועדה גבתי מומשו ואילו דברים
אינם ולוונטיים. אני חושב שזוהי מסגרת נאותה שנושא מסוג זה יידון.
לצערך, זה כל מה שאני יכול להגיד, ואני יודע שגם יושבת-ראש הוועדה
הוזמנה למפגש זה.

היו"ר - ש. ארבל-אלמולצנו: לא הוזמנתי.

ע. ערוך:

השר בר-לב אמר לי שהוא הזמין אותך, מכל מקום, ועדת השרים לערי: פיתוח זהו הפורום שיש לו כל הסמכות להחליט מה לתת למר פונדק ומהם הנושאים שמחייבים עדיין טיפול.

י. פונדק:

אמנם, אנחנו מדברים פה על עכו. אבל אני רוצה לומר שכל הגליל הולך מדכי אל דכי, כי אם בצפת היו 15.000 נפש היום מדברים על 13.000 נפש; וזאת, לאחר 10 שנים שאין שינוי במספר הנפשות ליחידה.

היושבת-ראש שאלה מה אפשר לעשות. אני מוכן להגיד מה לעשות. אולם, עלי להקדים ולומר שלדאבוני אנחנו עובדים במדינה בשיטה של שתדלנות וכל אחד הופך להיות שתדלן, ועוד מעט יש לי הרגשה שהמתאם ייהפך לשתדלן. אם תחפשו אצל ראש העיר ותבדקו תראו ש-80% הוא מתרוצץ בין המשרדים ומשתדל להשיג דברים. זוהי סיבה הנעוצה בשיטה המינהלית, ובעיקר בולט הדבר בגליל. לו כולנו, כל הנציגים שצריכים להחליט היינו יושבים ומכינים תקציב שנתי לכל עיר ועיר ועובדים לפי זה היו פני הדברים שונים. אולם, מה שקורה היום זה לא כך. כלומר, לו היינו יושבים לפני כן ורואים מהם הצרכים של עכו ובונים תקציב הבנוי מתקציב כל המשרדים, היינו באים לראש העיר ואומרים לו: אדוני, אין לך מה להתרוצץ, שב בשקט ותעבוד במשרדך, כי זהו התקציב שהוכן לך. מכאן שיש צורך לשנות את השיטה.

דבר נוסף: אנחנו בוועדה הזו עסקנו בהמלצות ועדת גבתי ואילו המלצות בוצעו. אולם, זהו רק אחוז אחד מכל הבעיות של עכו; וגם כאן בישיבה דיברו על הדברים שלא בוצעו ולא דיברו על הדברים שעומדים ברומו של עולם עכו. אולם צריך להבין שאם אנחנו לא נחליט לשנות את המצב תוך 2-3 שנים בעכו, הרי צריך לקחת בחשבון שהוך 5-6 שנים יהיה רוב ערבי בעכו, ואינני רוצה לעמוד על כך כרגע, כי הם בלאו הכי מכפילים את מספרם; ואם בשנת 1975 עזבו 250-300 משפחות יהודיות את עכו צריך להבין שאנחנו נעמוד כאן בפני עובדה מוגמרת ועכו תהיה לערבית.

אני הגשתי לוועדת השרים לעיירות פיתוח מסמך מפורט. אבל זה עוד לא כל מה שצריך לעשות פה. השאלה היא אם אנחנו יכולים 2-3 שנים לעשות אחרת. אני מציע שאנחנו נפסיק ביזה ונראה האם אנחנו יכולים להקים 500 יחידות דיור בשביל ערביי העיר העתיקה. לדעתי - כן! בתנאי שלא נעבוד כפי שאנחנו עובדים אפשר יהיה לעשות זאת. יחידות דיור אלה אינן מוכרחות להיות ב"מקר". זה יכול להיות גם במקום אחר, אלא יש צורך להעמיד לרשותם את הקרקע והם יכולים בכוחות עצמם להקים בית קטן, והם יעשו זאת לבד לא רע. כלומר, הנקודה היא שיש להקים 500 יחידות דיור לערביי עכו. מדינת ישראל עשתה דברים עצומים - מדוע היא איננה מסוגלת לעשות את הדבר המינימאלי הזה, כי אנחנו מוכרחים לחזור חזרה לעיר העתיקה בעכו ולהביא לשם יהודים. אני הייתי מברך על כך אם העיריה היתה עוברת לעיר העתיקה. אני לא בטוח שצריך להשקיע כספים בעיר העתיקה. אבל צריך לחזור לעיר העתיקה ולהביא לשם שירותים ויהודים. לא יתכן שהחלק הזה יהיה ריק מיהודים.

נוסף לכך יש להביא 1000 משפחות טובות לעכו. אני חושב שדבר זה ניתן לעשות לו היינו מנסים ליצור את התנאים. אבל במצב של היום לא נוכל להביא אותן לעכו. אנחנו חייבים למצוא משהו מהתמריץ - ואיננו מדבר על תמריצים אישיים כאשר נוהגים למשפחה עוד 20.000 ל"י בכיס, אלא שזו תהיה העברה הופשית והאנשים שיגיעו לעכו

י. סונדק:

לרגישו שהם חושבי מקום כזה, כי הטבע נתן לעכו המון דברים טובים. אזי, למרות שעכו נמצאת ליד הקריות ירצו אנשים לבוא לעכו בתנאי שחיה שם אווירה יהודית. אבל כרגע בורחים משם יהודים ומדוע שיהודי ישב בעכו כאשר יותר טוב לו לגור בקריות או בנהריה. אני מאמין באמונה שלמה שניתן לעשות זאת בתנאי שנשנה את שיטת עבודתנו. מונח לפני מכתב שנכתב על-ידי ראש המועצה בכרמיאל. זוהי עיר מושכת וכאשר הם היו צריכים לקלוט שם 2000 משפחות מחצור בשנת 1972 לא היה שם בית-ספר ולא גן ילדים ועתה בשנת 1976 השתנה המצב. זה אומר שהשיטה שלנו כאן לא שווה גרוש'ואנחנו נשתדל גם אם, נדון ובחפש דרכים לשפר את הדברים. לא יצא מזה דבר.

האמת היא שאם אתה מסתכל בגליל

כל משרדי הממשלה עובדים. אבל לא יחד. אזי יוצא שאין לנו אף דירה אחת בצפת ויש דירות בנצרת-עילית ואין משפחות שיבואו. כן הדבר בעכו, כי אין תנאים מתאימים. לכן אני מציע שאנחנו מהר מאד ניקח את עצמנו בידיים, כי ישנה הרגשה שאנחנו מינינו מהאם. אבל המתאם לא עושה שום דבר.

אני הגשתי עכשיו מסמך אחד ואני עומד

להגיש מסמך נוסף ליושב-ראש ועדת השרים בו אני עומד על 7-8 נקודות ואינני יודע אם יקבלו אותן. אבל אם לא יקבלו - זה יהיה חבל, כי אם ישנם כבר; נניח, 20 גורמים שכתפלים בעכו, שאנחנו נהיה הגורם ה-21 זה יהיה חבל. זהו המצב והשאלה העומדת היום אם אפשר לשנות את הדברים - לא בידי להשיב על כך.

מ. זורעו:

אני אנתח את הבעיות הקרקעיות של עכו, כי

הקשיים של עכו אינם קרקע לתעשיה כפרנסה, כי פרנסה יש גם במפרץ. אבל הבעיה יכולה להיות פטורה אם יימצא המנוף לשיכון בעכו, או בצורה אחרת. אני התחלתי ללכת וליטול תחת ידי נושאים שונים ולא מפני שאני סבור שמשרד השיכון לא צריך לעסוק בנושאים אלה, כי ידו של מר וינשל רבה יותר מבחינה כספית ויש למשרד השיכון 14 מיליון ל"י לנושא זה; לא זאת הבעיה ולמשרד התירות ישנם תקציבים לנושא זה. אבל עובדה היא שהצעתו לשפר השיכון הצעות שונות ולא יצא מזה דבר, כי משרד השיכון אינו רוצה לעסוק בהצעות. אבל מבחינת התעשיה אין בעיה קרקעית, מפני שכל האדמה התעשייתית נמצאת בידי המינהל. יוצא איפוא, שסעיף התעשיה יורד מהפרק.

נשארת כמובן בעיית השיכון שאנחנו עד היום

כואבים אותה, כי בכל מיני קשיים נמסרו למשרד השיכון אדמות והוא עד היום בונה עליהן. אזי יכול להיות שלפי ועדת גבתי זה בסדר, כי היו להם 110 דונמים שנמסרו להם והשטח נמצא עדיין בבניה. מוסד "עתידות" יועבר למקום אחר. אני שומע ממר וינשל שהבתים של המוסד הזה מוכנים והמוסד לא עובר. לדעתי, לא צריך לבנות צפונה, כי זוהי אדמה עידיית. אבל יש לפתח את העיר מערבית ומזרחית; ולא אחת הוצע לסלול כביש ראשי, כי אין קשר בין חלקי העיר. אני הייתי מציע לרכז את הקרקעות בצורה כזו שמרכז העיר הדרומי יתרחב צפונה - דבר זה יאפשר לאחד את שני חלקי העיר, ובעיקר בחלק הדרומי של המובלעת. זאת לאור הפתרון המסתמך לגבי המוסד בכרמיאל כך שבדרום יהיה מקום החיבור ולא בצפון. מכל מקום, אני הייתי מציע לראש העיר להוריד מהפרק כל התרחבות צפונה וזאת מפני שמצד אחד קיימת הבעיה של איחוד העיר כפי שהצעת; ומצד השני - הבל על אדמות קלאיות טובות. ועדת גבתי עמדה על כך והלדוד לא בוצע. מינהל מקרקעי ישראל הביא הצעתו זו למועצה מקרקעי ישראל וזו קיבלה את ההצעה ותוקם ועדה מטעם המינהל כדוגמה הוועדה לעיר אילת. כלומר, הכל יובא לוועדה אחת שבה יגמרו את העניינים והיא תספיק בכל סוגי הבניה והקצאות הקרקע, ואשר היא גם תהיה מוסמכת לתת פטור.

מ. זורע:

יוצא איפוא, שהכל יהיה מרוכז בוועדה הזו והחיה לה הסמכות לגבי כל הקרקעות והקצאות בעכו. הוועדה הזו מתחילה ובומרת ענינים - דבר זה יקצר את תהליך ההקצאות והקצבות פי 10, אבל לפחות פי 5. מועצה מינהל מקרקעי ישראל החליטה כבר על הקמת ועדה זו ואני עומד למנותה בשבוע הבא.

אשר למגורי יוקרה, ודווח כאן על כך - אנחנו מוכנים להקצות קרקע בהנאים של הגרלה לאנשים שמוכנים לבוא לגור בעכו לפחות 5 שנים, ולא כפילוסופיה של הקצאת קרקע לשכונות יוקרה לשכונות מבוססות של האוכלוסיה, אלא בכדי לבוא ולגור בעכו; ואין טעם לראות את עכו כל כולה כשיכון אחד גדול של משרד השיכון, וזה גם על-פי מה שאני מבין את המדיניות של משרדך, לרבות "בונה ביתו".

אשר לענין "מקר" - מבחינה הקרקע, הרי הבעיה היסודית של "מקר" נפתרה בין הצדדים לבין השטח שהופקע: זה אמנם לא נראה לאוכלוסיה הערבית. אבל אם יהיו הנאים טובים ב"מקר", ואם משרד השיכון יבנה כמה מאות יחידות דיור יהיו אלה הנאים טובים לפינוי העיר העתיקה של עכו. הדירות שם מוכנות פלוס דירות בבניה נוחים זמן של שנה וחצי. כך שמבחינת הקרקעות יהיו מספיק קרקעות ב"מקר" ולא תהיה בעיה כזו.

הבעיה היא בעיית העיר העתיקה והמעמד הזה של העיר שהיתה פעם חדשה. אף היא הודקנה. אבל זה לא רק נוגע לעיר העתיקה בעכו. אשר לעיר הישנה - ישנם מגרשי בניה ואפשר לפתח שם גם מוסדות ציבור, האם עשה עכשיו סקר ואם ללקט דונם פה ודונם שם בעיר הישנה יש אקוויולנט בין 1000 ועד 3000 יחידות דיור, אלא אם כן חלק מהם יתפך למוסדות ציבור בעיר הישנה. כאן עסק הסקר גם במבנים המסכנים את העיר הציבור. אולם, אין לנו המנוף הביצועי כדי להסיק את המסקנות המעשיות מהסקר. בין היתר, זהו גם ענין תקציבי. לעניות דעתי, באותם המבנים המהווים סכנה לאוכלוסיה גרים מאות. (קריאה: 24 הם בחזקת סכנה). המינהל מוכן יחד עם המפגש מקומי של עיריית עכו להשתתף בפיתוח הבעיה, כלומר, יחד עם "עמידר" ומשרד השיכון להקצות ב"מקר" את האדמות הראויות לענין 1928 עכו העתיקה. אני מציע להתחיל בפינוי באותם המבנים המהווים סכנה. אפשר אולי להרחיב לצפון לעוד דונם וזה יתן אפשרות להקים את הריסות במבנים קיימים ולהוליך לפיתוח שימשוך את האוכלוסיה.

אני רוצה להביא דוגמה טובה מן הצד החיובי הקטור בחידוש פני העיר העתיקה - דבר זה נעשה פעל לסטנדרט הראוי למדינה עניה. אבל הקו העקרוני הנכון בא להשאיר את הצפון של העיר העתיקה, והייתי מציע לעשות את כל הפעולות בקרקעות הנמצאות בבעלות המינהל בשיתוף עם משרד השיכון, "עמידר" והפינוי "מקר". כמובן שאני מייחד את דברי לתחום הפעולה שלי, ואם נהחיל את הפינוי לגבי אותן המשפחות החיות בתנאי דיור מסוכנים. אם כל הפינוי יתבצע בצורה כזו אפשר להרחיב את הפיתוח הלאה והלאה עד כדי חידוש אתרים שלמים בעיר העתיקה ששם הביצוע הוא גדול יותר. אבל למי אותה בניה, כי הרי בבניה מודרנית ובהתייחסות לעיר העתיקה זה יכול לתת פתרונות לאוכלוסיה אקוויולנטית. השאלה אם יבואו לשם יהודים או לא - זה לא בתחום המשרד שלי. אבל מבחינת הקרקע אין בעיה.

אשר לפיצויים של המפונים - אנחנו נלך ביד רחבה לגבי העיר עכו. (הינוף - ש. ארבל-אלמזולינו: עד עכשיו לא הגיעו לזה וישנם כמה עשרות מיליוני לירות) משרד השיכון עושה את הדברים האלה פלוס הפתרונות שהצעתי, הוא עושה את הדברים האלה ומחייב את השכוננו. מכל מקום, לנו יש תקציב לפינויים. אני לא אומר שאת הכל ייחדתי לעכו. אבל אני אומר שיש באפשרותי לייחד אותם. (קריאה: זה היה אחד הדברים שעכבו). אני אומר שבהזדמנות זו של הכנייה כאלה אינני חושב שצריך למלא את הציפיות ולתת עולם ומלואו

מ. זורע:

למפונים והם צריכים להחזיק להחזיק למיליונרים על-ידי פינוי של קיוסקי מכל מקום, לפי הקריטריונים של משרד השיכון ניתן להעמיד להם קרקע חלופה. (י. דורון: אתה חושב שהקריטריונים של משרד השיכון הם קודש?) אני לא חושב. אבל אני יודע שאסור לממשלה למלא ציפיות בלתי מוצדקות; הממשלה צריכה למלא ציפיות של דיור חליף - וכל דיור חליף הוא למטה מן הדרישות. הפתרון הנאות למשפחות אלה מהיום למחר מצריך סכום של מיליון וחצי ל"י דרך משל; ואם אלה הן הציפיות, הרי יש חוק פיצויים של שכונות מהסוג הזה שלא יושם עדיין, כי לצערי אנחנו איננו מדינת חוק. המפונים מקבלים 40,000 ל"י פלוס 110,000 ל"י אם ישנה זכאות של משרד השיכון, ובעיקר, אם לא רואים טעם להפלות בין יהודי לערבי לגבי דיור חליף, מעמידים הנאים גאותים; ואם לא רוצים יותר מאשר לשפר - הם מקבלים 40,000 ל"י ופיסת קרקע. אבל פה מצטרפים ריבוי המקרים של כך וכך חדרים, כי אם שמים דיקט ומקבלים חדר נוסף ומבקשים גם עבור זה פיצוי, אזי אם מישהו רוצה לבנות את הבקתה הרעועה - הוא לא יקבל תמורה, כי הוא יקבל רק את המענק ולא יעבור לדירה טובה יותר, או יקנה דירה של אחר.

אני יודע שתכנית "שלוש פלוס" הולכת ומתבצעת

משנה לשנה וכספר האוכלוסיה בניגוד לזה נשאר קונסטנטי. החשובה למר דורון היא שבפקודת המדינה הזו אסור לשלם יותר. אם הבו א ממשלת ישראל ותאמר שבענין הפקעת אדמות עלי לשלם יותר, כי למה איקס לירות ליהודים ו-ווי לירות לערבים; או הפקעות לא מיוחדות; ויש הפקעות בישוב היהודי המחנות שני שלישים של ההפקעות בשעה שבישוב הערבי זה רק שלישים. לך השנה את החוקים. אבל יעל פי פקודת הממשלה מותר לשלם כמה שהממשלה רוצה לתת, ובעיקר, אם אני קשור בהערכת השמאי הראשי אפילו אם נתפס על הקירות לא יעזור לנו דבר. (ל. דיציאן: אם היום עומדות שתי יחידות דיור על הקרקע ואחר-כך ישנן 20 יחידות דיור - זוהי גנבת דעת שנעשית למוהרת ההפקעה). אני לא מבין מדוע על קרקע לאזמית שבאה בעקבות יזמה של הממשלה נסללו כבישים ונעשה ביוב מדוע הוא צריך להרוסה על כל מה שנבנה שם על דונם ולא ניצל את הקושאן כאשר מכרו ליהודים מפולין את הקרקעות האלה? למה זה מגיע למישהו שישב במקרה על הקרקע ולא ניצל את השטח וניצל את השטח הודות לפיתוח של הממשלה.

לכן אני אומר כאן לוועדה העבודה של הכנסת

שמינהל מקרקעי ישראל מלבד הרגילים מסויימים לא יהן גרושי יותר והפסיקו להטריד אותו ולומר שהמינהל לא כפוף לכל הדברים האלה. אני תלוי בשיפוט השמאי הראשי העובד לפי החלטות הממשלה ולפי החלטות מועצת מקרקעי ישראל שהיא מהווה את הסמכות לסטות לא יותר מאשר ב-10%-15% - עד כאן מגיע רוחב לבין אם אתם רוצים להקן את החוק ולתת אישור שעל קרקע של המדינה יש לשלם מיליון ורבע לירות לקיוסק שפונה אל התערוכה.

ד. וינשלי:

אני יכול להציג את הדברים מנקודת ראות השיכון: א) הפעיה האורבנית של עכו שהיא עיר ממוצלת - הגישה שלנו שהוצגה כאן על-ידי חיבור חלקי העיר השונים דרך שטחים שהיום משמשים את מוסד "עתידות" ללא כל אפשרות של התפתחות אחרת;

ב) העיר נמצאת במחסור של מוסדות ציבור ומחסר - כאן צריך לעשות מספר פעולות שעוד אעמוד עליהן;

ג) ישנם בעיר כוחות סוציאליים-כלכליים הנמצאים בעוצמה גדולה יותר ממה שידוע עליהן בערים אחרות. בחקשר זה צריך לשפר את פני הדיור של האוכלוסיה וצריך להביא אוכלוסיה נוספת כדי שהאוכלוסיה האטרובנית תהיה עם משקל רצוי מבחינת הכוחות הסוציאליים-כלכליים הפועלים בה.

ד. וינשליז

ד) עכו מהווה מקום קליטה לעוברים מהכפר אל העיר. ישנם כמה פתרונות הנוצצים לא רק בעכו עצמה. בזמנו הגיש שר השיכון תכנית לפיתוח השיכונים שבמסגרתה הוא הציע פתרון לערביי הגליל. התכנית עברה שורה של מומחים. שם הוצע להקים דיור חליף ב"מקר", שפרעם ונצרת עבור הערבים, על-מנת לכלול את האוכלוסיה הערבית שעברה מהעיר אל הכפר וזו שגדלה בערים. אבל כאן הפתרון הוא מחוץ לעכו.

כאן אפרט בעובדות מה שנעשה בחחום השיכון על-מנת לפתור את בעיית המגורים. כתוספת אוכלוסיה לעכו נמצאות 1385 יחידות דיור שכ-240 מיועדות לפתרונות של דיור פגום, כלומר, רוב הדירות עומדות להגמר השנה; 350 יחידות דיור לעכו ו-113 - למיעוטים. היתר - לזוגות צעירים, לחוסכים במפעל הסכון לבנין. לשנת 1976 תוכננו 370 יחידות דיור, וקאת מתוך הנחה שתקציב משרד השיכון לא יקוצץ קיצוץ נוסף.

אשר לאיכלוס מבין הדיור שנמצא בבניה תגמרנה בשנת 1976 ותעבורנה לאיכלוס 1176 יחידות דיור, מהן 223 יחידות דיור להטבת תנאי הדיור, ועל היתר לא כדאי לעמוד כאן כרגע.

באשר לבניה ב"מקר" - 20 יחידות דיור במורות ומוכנות לאיכלוס והאיכלוס ההל לגבי העירוניים, 23 יחידות דיור נמצאות בבניה, 70 יחידות דיור מהוכנות במסגרת התקציב ו-80 יחידות דיור עדיין לא מאושרות - דבר זה יתן לנו תוספת של כ-200 יחידות דיור. התכנית ל"מקר" מאושרת ונמצאת בשלבי הכנה סופיים. הדבר נעשה בשיתוף פעולה עם מינהל מקרקעי ישראל. עליכם לדעת, כאשר התכנית בשלבי הכנה, אחר-כך עליה לעבור שלבי רישוי וכאשר התכנית מאושרת אפשר יהיה ללכת לתכנון מפורט. אני מקבל את התכנית שהוצגה כאן שאין חובה שמשרד השיכון יבנה לערבים, או כל בניה אחרת ב"מקר" לא חייבת לעלות למשרד השיכון בכסף, אלא אפשר כאן ללכת לבניה עצמית שלהם בשיתוף עם מינהל מקרקעי ישראל, כי הקרקע נמסרת להם על-ידי הערכת השמאי. עד כאן לענייני מגורים.

הצגתי גם את הבעיה האורבנית של הפינור. אנחנו עושים מאמצים ניכרים מזה זמן כדי לשהרר את האדמות שסביב למוסד "עחידות", כפי שנקבע על-ידי ועדת גבתי. אולם, משום-מה לא היה למשרד הסעד תחליף למוסד בטרמיאל. לנו יש עכשיו בבניה בכרמיאל שכונה שעדיין לא אוכלסה של בתים דו-משפחתיים. הצענו למשרד הסעד שבתים אלה ייחשכו למוסד "עחידות". נאמר לנו שלאחר בדיקה אנהנו נקבל תשובה ועדיין לא קיבלנו תשובה סופית, ובעיקר, שבתים אלה ראויים למגורים וראש עיריית כרמיאל עדיין עומד על כך שהן האוכלסנה על-ידי תוספת תושבים לעיר. בשלב זה ניתן להכניס שינויים לתכנון המקורי, כי אנחנו רואים השיבוה ראשונה הצעלה להחליט על שינוי הקרקעות במרכז עכו כדי לפתור את בעיית מרכז עכו. כאן אני מדבר על פיתוח אורבני מלא שיתבצע לא רק בשנת 1976, אלא גם בשנים הבאות. אבל אם לא נכין עכשיו את התשתית לא יהיה לנו פיתוח גם בשנת 1978. בינתיים אצלנו במשרד מתכננים בתכנון מפורט את השטח של מוסד "עחידות". כך שביום מן הימים כאשר מוסד "עחידות" יעבור למקום אחר בכרמיאל אפשר יהיה לפתח את עכו בהתאם לתכנית.

אשר למוסדות הציבור הנמצאים היום בעכו - הם בהקמת משרד השיכון בתקציב של 3,5 מיליון ל"י. הוא נתן זו כהלוואה לעירייה לבניית 12 כיתות בית-ספר שנכללות בכך 6 כיתות תוספת לבית-ספר ביאליק. (היו"ר - ש. ארבל-אלמוזלינו: זה ישן). בשנת 1976 הוקצבו 2,5 מיליון ל"י כהלוואה למיתקני שגבנו על-ידי משרד השיכון; בשנת 1975 מוצעות עבודות בהיקף של 1,5 מיליון ל"י ובשנת 1976 - 1.750.000 ל"י.

היו"ר - ש. ארבל-אלמוזלינו

בישיבה הקודמת ביכם על דברים ספציפיים
ועכשיו אתה בא ואומר מה הוקצב במשרד

השיכון לנושאים אלה.

י. דורון

אני רוצה לומר שאם תבואו לעכו תראו שבשכונת
הצפונית יש 7,5 דונם למרכז מסחרי. לדעתי,

מרכז מסחרי צריך ללכת בד בבד עם בניית השיכון, כי אם אני בא לשכונה כזו,
אין בה לא חנות ולא סניף בנק ואומרים אנשים שאם הם צריכים לקחת 150 לירות
בבנק עליהם לקחת אוטובוס ולנסוע לקחת כסף. מדוע לא יקים בנק השועלים
סניף בשכונה, או בנק לאומי. אזי, אומרים לי שחברת שיכון ופיתוח נמצאת
בפשיטת רגל; וזאת, כאשר מרכז מסחרי חייב לקום ואלפי אנשים צריכים לנסוע
מבית-החולים במדוע ועד לבן-עמי. מדוע לא יקים מבנה לבית-מקחת, בית קפה,
בית-עם. אזי התשובה היא ששיכון ופיתוח נמצאים בפשיטת רגל. אולי ישנה
כבר החלטה למסור קרקעות על בסיס של פטור ממסר אולי זה יהיה הפתרון לענין.
מכל מקום, יחד עם השיכונים צריכים לבוא מוסדות הציבור.

ד. וינשל

אשר למרכז המסחרי - לא שמעתי ששיכון
ופיתוח נמצאת בפשיטת רגל. זוהי התבטאות
לא מדויקת. (י. דורון אני מצטט מה שאמרת לי). הבניה של מרכז מסחרי
נעשית בדרך כלל על-ידי היוזמה הפרטית, וישנם יזמים פרטיים ותקום ועדה שמינהל
מקרקעי ישראל מינה אותה והיא יכולה לפטור ממכרז ואיפה אפשר יהיה להקצות
קרקעות לבניה. אשר לקולנוע או בית-קפה - אין לנו בתקציב סעיף כזה ולא נוכל
לבנות קולנוע בשנת 1976.

מ. זורע

אני רוצה להוסיף ולומר: אני סבור
שהמעברה מתקרבת לנפוליאון וצפונה, עד
לגבול הגדר - שם יכולים להווצר 50 דונם שיכולים להיות מנוף עצום לפיתוח
עכו המזרחית. לדעתי, צריך המינהל בשיתוף עם משרד השיכון - כי המינהל
יכול להקצות את השטח לאחר שהפינוי בוצע, הרי לעניות דעתי, העירייה,
משרד השיכון ועמידר יכולים לפתור את הבעיה של כמה מאות דונם בשכונות
שחיות בהנאי מצוקה. כל השכונה הצפון-מזרחית של העיר אני יכול להגיד
שימצא לה כיסוס בכל אותן הפעולות שמשרד השיכון יעסוק בהן.

מ. דרובלס

אני יכול לבוא ולהציע מה אפשר לשפר
בעכו. אבל אני כבר שמעתי את ראש העיר
2-3 פעמים ובכל פעם הוא מעלה אותם הדברים שאנחנו כמו ירינו יוצרים
איזורים רגישים וכבר אין מוסיפים מאומה, מפני שאם נחזור לדיונים שקיימנו
כאן לפני 3-6 חודשים אנחנו חוזרים ושומעים אותם הדברים מפני אותם הנציגים,
נציגי משרד הממשלה שאומרים שהכל בסדר ויש עודף קרקע. אמנם ועדת השרים
לעניני ערי... פיתוח טרם התכנסה. אבל לשבת ולחשוב שדברים אלה עלולים
למשוך את תושבי עכו, הרי נדמה לי שתושבי עכו ימשיכו לעזוב את עכו ועכו
השאר ללא אוכלוסיה יהודית ואנחנו נמשיך לשמוע את נציגי הממשלה.

לדעתי, אם ראש העיר מרגיש כפי שהוא מרגיש
היה צריך להחזיר את המנדט שלו לראש הממשלה, עם כל הכבוד, ויכול להיות
שאם תעשה צעד כזה ותחיה בקריות, תחיה יותר טוב. אבל אתה קיבלת מנדט מהציבור
ונבחרת כחוק - הממשלה צריכה לעזור וכל העול לא צריך להיות מוטל על העיר
עצמה; ואז ראש הממשלה ינהל את העיר כפי שהוא חושב, ובעיקר, בעיר רגישה
כזו.

מ. דרובלס:

לכן, כדי שלא נחזור בישיבה הבאה לשמוע אותם דברים רצוי לבקש מראש העיר לסכם מספר נקודות לפעולה מיידית שאנחנו חייבים להתדכך בהן ואני לא רוצה לוועדת שרים; והדבר שקומם אותי הוא שנאחזים במשרד הסעד שאינו יכול לפנות את מוסד "עתידות". הנקודה העיקרית היא שאנחנו צריכים לקבל דיווח חודשי באיזו מידה מבצעים את הדברים. ועדת העבודה צריכה לדעת כי הבעיה כבעיה היא לא עכו כעכו מפני שעכו היא סמל, כי אם אנחנו ניכשל בעכו תהיה לזה השלכה לגבי כל חבל הארץ הזה והדברים יעברו גם למקומות אחרים; ואם לא נדע לטפל בנקודה אחת כמו עכו בוודאי שלא נדע לטפל גם במקומות אחרים.

אשר לענין הפעולה המיידית - עלינו לשמוע תוך כמה זמן ייעשה הביצוע; או לקבל דיווח חודשי כדי שנדע באיזו מידה מבצעים את הבעיות שסיכמנו. רק אז נוכל לעשות הערכת מצב ולדעת איפה אנחנו עומדים כדי שלא יקרו דברים כאלה כפי שקרו, כי המצב ילך ויחמיר ויפה שעה אחת קודם, אחר-כך כולנו מצטערים.

י. יודין:

עלי לציין שבירור כזה מתנהל בהזדמנויות שונות ובקשר לנושאים שונים, למשל: ישבנו לפני שבועיים בצפת, ואם כי המצב איננו דומה, שמענו דברים דומים לאלה שאנחנו שומעים בקשר לעכו. ברור שמדינת ישראל מותחת את כל כוחותיה מעל לכל גבול אמטרי. לכן, במצב זה ישנה חשיבות ראשונה במעלה לקבוע סדר עדיפויות, וכבר נקבעה עדיפות ראשונה במעלה לגליל. אזי, יש להרגם דבר זה לשפת המעשה בנושאים ברורים.

לפני שבועיים כאשר ביקרנו בגליל ביקשנו לאתר מכון להזמין את ראש הממשלה, כי אז דיברנו על ראשות הגליל. אולם בסופו של דבר יש לנו מתאם, ואני תארתי לעצמי שהפקידו לא יהיה להיות שתולץ, כי צריך שיהיה לו הכוח להביא לתיאום ממשי בין משרדי הממשלה. במידה והדברים אינם מתבצעים בהתאם לתפישתו עליו להביא את הדברים בפני ראש הממשלה, כי אני חושב שהפקידו של המתאם הוא חשוב ביותר, מפני שאנחנו רואים שכל משרד בפני עצמו הוא חרוץ. אבל אין הרגשה של מאמץ מתואם על-פי סדר עדיפויות שנקבע.

לכן אני מציע: אנחנו מבקשים בשם ועדת העבודה לומר למשרד השיכון שאיננו מקבלים צמצום של פעולות משרד השיכון לגבע עכו, ובעיקר, לבניית מוסדות ציבור - איננו מקבלים זאת. אני יודע שאם אומרים שאין מקבלים זאת, צריך להצביע מניין לקחת את הסכומים הנדרשים, אזי, אני שייך לאלה שמתנגד לצמצום את תקציב המדינה, ואני רוצה לומר בכל הרצינות למשרד השיכון שאם מדברים במונחים של משימה לאומית, הרי יש לומר שמקפידים עתה את כל הבניה בקריות ומתרכזים בעכו. אין לנו שום ברירה אחרת ויש לראות בעכו משימה לאומית, ואני יודע שהמדינה בחלצת לענין מסויים כאשר מדובר בעליה, או בניה לדוגמת צעירים, הרי עתה יש לומר שכל המאמץ הולך בכיוון לעכו בשנה הקרובה ומקפידים את הבניה בסביבה, כי העיר מתרוקנת. בדרך זו יראו כל תושבי הסביבה שהשתרון הוא עכו.

אמנם זה שנתיים שמדברים על עכו וחם וחלילה, איננו רוצים לומר שדבר לא זז. אבל ישנה בפגרת של עדיפויות כמו: בעיית העיר העתיקה, או בעיית שיכון למיעוטים, הרי מכאן שצריכה לחול תמורה בגישה. אני חושב שהעיר צריכה לעבור לעיר העתיקה - דבר זה כשלעצמו יש לו חשיבות. כמובן שאתם רוצים לומר שרק אם לעדיפות בעיניים מתלווים גם תקציבים -

י. יודינז
רק אז יבא משהו מהדיבורים שלנו.

היו"ר - ש. ארבל-אלמוזלינו: כבר בתחילת הישיבה הצבעתי על הבעיות והדרישות שהועלו בפני המשרדים שיש לעשות לפתרון. היום הזמנו את המנכ"לים של כל המשרדים הנוגעים כדי לשמוע דיווח - כך אנחנו פרעלים, כי איננו מקיימים כאן סימפוזיון. אבל איננו יכולים לכפות דעתנו על המשרדים, אם כי אנחנו לא נרפה מן הנושא של עכ"ל.

ברור שאנחנו לא נקבל שאין הקציב למבני-ציבור. לכן אני שואלת: האם לא ניתן לבנות מבני-ציבור על חשבון מספר יחידות דיור כדי להת חיות לעיר?

ד. קורנז
ברצוני להעיר לחבר-הכנסת דרובלס שלא היה מקום להתפרצות, כי זוהי מעין ישיבת דיווח. נוסף לכך שאמת אותם הדברים שאמרה חברת-הכנסת ארבל-אלמוזלינו.

אני מזדה עם כל הדברים שאמר חבר-הכנסת דרובלס פרט לזה שראש העיר יתפטר, כי אנחנו מחזיקים אותו ממש בשיניים, ואני אומר את הדברים באוזניו, וגם אתה לא התפטרת משום דבר, כי אתה יודע שאין לזה חשיבות. מאחר ואני מלווה את המצב בעכו זה שנים רבות אני מוכרח להגיד שבכל-התקופה הזו הייתה הדבחה וחוסר מעש; ואם הנושא הועלה בכנסת והפך למוקד ההתעביינות, הרי זה מפני שאני העליתי את הנושא לסדר-היום. אזי, נכון שהיתה מחלוקת בענין "מקר". אבל עכשיו אני שומע שמתחילים לאכלס את "מקר" וזה דבר טוב.

אבל בעיר העתיקה ישנו הר געש ומוכרחים לשים שם ונטיל. לכן אני בדעה שלדיוור חליף שישנו לערביי העיר העתיקה אני רואה מוצא. אבל אם מעבירים 50 משפחות, נניח, מהעיר העתיקה והפעולה נמשכת זמן רב ובינתיים גדלים הילדים - זה לא יכול ללכת. לולא היו דירות בעכו, לא הייתי מציע זאת. אבל כאשר איש רק"ח אומר דבר נכון, ואני מצטער שאני צריך להגיד את זה, שעומדות דירות ריקות - זה לא טוב, ואתה לא יכול להשאיר כך את המצב ולייחל לדיוור שיהיה ב"מקר". לכן, אני אומר שאתה מוכרח להת לעיר ונטיל, כי אחרת לא רק שרק"ח הצליח, אלא היא גם תצדק.

דבר נוסף שאני רוצה לציין ודווקא לחיוב הוא: מעברת נפוליאון נמצאת בהתליך של חיסול ובסוף שנת הלימודים עליך להביא בולדוור ולהרוס את הצריפים. מוכרחת כאן להיות יד חזקה ולסגור למקום את המים ולהציע להם דיוור חליף, כי ברגע שאתה מפנה את השטח אתה מביא רווחה להרבה מאד בעיות.

יש לשים לב בעכו לבניה משופרת ומוסדות ציבור. יש לבנות פחות יחידות דיור ולהקים בית-עם. כבר הזכיר מר דורנז שהבעיות של עכו הן איכות החיים במקום, כי אחרת גם כל הבניה לא תעזור.

אשר למוסד "עתידות" - הרעיון הוא שמוסד זה יעבור לכרמיאל. אבל אינני חושב שראש המועצה יסכים להת למוסד את הדיוור המחכה לתושבים, כי עם כל הכאב שיש בדבר, או השמחה, הרי המצב בכרמיאל הוא הפוך מזה של עכו. לכן אני מציע להת לו פתיון ויש לי רושם שבדרך זו אפשר יהיה לגמור את הענין עם ראש מועצת כרמיאל.

ד. קורן:

אשר לוועדה הבאה לפטור ממכרז - אני חושב שזה רעיון טוב, ובעיקר, אם היא תגמור את עבודתה תוך חודש ימים. אני מבין שהיא לא תוכל לגמור את כל הדברים. אבל אם תוך חודש היא תגמור את הדברים הקונקרטיים - יהיה טוב.

לסיכום אני רוצה לומר שצריכה להיות פעילות יותר אינטנסיבית מצד מינהל מקרקעי ישראל, יש צורך בבנייה משופרת וחיסול העיר העתיקה ומעברת בפוליאון.

ד. וינשלו:

אשר לשאלה שהועלתה כאן בקשר להמרת יחידות דיור במבני-ציבור - אני יכול לומר שבכל איזור חיפה לא תבנה אף יחידת דיור אחת לזוגות צעירים. כל התקציב באיזור חיפה והמרכז מיועד להטבת תנאי הדיור ובפתרון בעיות העולים. לכן, אין לי ממה לקצץ מיחידות הדיור; וגם כאן באיזור כמו עכו לא בונים מתקציב המדינה קולנוע. (י. דורון: בית-עם שאפשר יהיה להביא הצגה). אולם העניין ייבדק ותקבלו תשובה תוך שבוע.

י. כ"ץ:

מנקודת מבט של האוכלוסייה הערבית הרעיון של "מקר" הוא רעיון טוב, אבל הביצוע הוא קשה. וזאת, כדי שלא נעמוד בפני בזיון כאשר התכניות הושלמו מוכרחים לעשות לפישוט תהליכי האיכלוס. לכן ישבנו נציגי העירייה ועמידר והגענו למסקנה שאם רמזי חורף מדבר על הגליה, הרי ההגליה היא אל סלעי הביורוקרטיה של הממשלה. נשארנו שתי משפחות בעיר העתיקה. אולם אנחנו איננו רואים את הסוף ושנמצא את השיטות כדי שנוכל להתקדם יותר יפה. אזי, הנושא של "מקר" הוא טוב. הוא איננו מוכרח להיות היחיד. לדעתי, יש מקום טוב גם ב"שאן" והערבים רוצים לצאת לשם, אפשר לעשות זאת בשפרעם. אבל זאת אם נדע שנתונים להם 20,000 ל"י ועוד 90,000 ל"י מענק. אזי, כסף יש, אבל אין לנו "רגל מסיימת" כמו שאומרים בכדור רגל. הם רוצים לצאת, אבל צריכים לדעת איך לזוט אותם, משום שהאיש שרוצה לצאת הוא רוצה מקום אחר במקום זה שלו, כי אנחנו צריכים לגרום לאיכות חיים בתוך העיר העתיקה ולא שאין כבישים ואין ביוג. לפני מספר שנים נעשה נסיון של משרד ראש הממשלה והצלחנו לגרד מיליון ל"י ועשינו גדולות עם זה. לו לפחות היה אפשר לקבל מענק של 2 מיליון ל"י ל-3 שנים, כדי לשפר את הדברים המינימאליים, היום-יומיים כמו התנועה על הכביש אינה טובה, או מצב התאורה שאינה מספקת. אני חושב שטוב תעשה העירייה אם תטפל בכל הדברים האלה כפי שעשתה זאת בפעם הקודמת.

י. דורון:

אני יכול להתחיל לעשות משהו מיד לו יכולתי לקבל מיליון ל"י מענק, כי אז יכולתי להראות לאוכלוסייה שאני מתמודד עם בעיות התאורה, או מגרשי משחקים.

מ. זורע:

בהתאם לחוקי העזר של העירייה שלך אחת יכול לשלם את התאורה; אחת יכול לחייב את אותם בעלי האדמות ששם עובד הכביש והביוב; אחת יכול לחייב כבעלים של מרבית האדמות הגובלות עם אותו כביש, ובקבלות אחת תייחס אותו לאדמותיהם. אין כל ספק שאם יש בעלי פרטים אחת חייב לחייב אותם, לגבי האדמות ששייכות לנו - אחת חייב לחייב אותנו. אני לא יכול לחת לך מפרעות. אבל אני יכול לתת מקדמות לפי חוקי העזר העירוניים עם בדיקה שאכן העבודה בוצעה. כן אני יכול לשלם תוך כדי הליכי הביצוע לפי ההתקדמות, אני יכול לעשות זאת

מ. זורע:

אמילו בתשלומים חודשיים. אבל את הסכום הראשון להתחלת הביצוע אינני יכול לתת לך.

ע. ניב:

אני מודה שאני הולך להגיד דברים בוטים. לדעתי, הבעיה המרכזית היא חוסר כלים לביצוע. אזי, על דעת החברה לתיירות ושר התיירות מוכנים אנחנו למסור את המפתחות מחר, כי בחברה הזו לתיירות יושבים כל אותם הגופים הנמצאים עכשיו פה. יושבים שם: מינהל מקרקעי ישראל, העירייה, עמידר, משרד השיכון, משרד הפנים. לפי התקנון של החברה עליה לפעול בכל רחבי עכו כולה. אנחנו בישיבה קודמת הגשנו תזכיר והצענו הצעה כוללת כיצד לתפעל ולטפל בעירייה ובפיתוח. אבל בינתיים נוצר מצב אומלל ואנחנו שומעים את הדברים קצת כמו כתוך חלום. וזאת, מפני שאנחנו שומעים שלמינהל יש תקציב.

בסיור שערכנו לפני חודש-חודשיים אחרי

ישיבה של ועדת העבודה ובהשתתפות הממונה על התקציבים באוצר על-מנת שאותן הבעיות הנוצרות שנתעוררו בסיור ימצאו את פתרונן. הובטח לנו על-ידי האוצר שיתוקן הריכוז הפורמאלי, כדי שאפשר יהיה לראות מהו התקציב העומד לרשות העבודות בעכו, אשר בו משתתפים כל משרדי הממשלה השונים. באופן כזה ישנו כלי ביצועי, כי לא סתם רמז כאן קודמי שחברי המועצה של החברה מתוסכלים. להם אין מה להפסיד. אבל ההפסד הוא שכל תקציב הפיתוח של החברה הוא חצי מיליון ל"י, וזאת למרות שלחברה ישנם הכלים האדמיניסטרטיביים על-מנת לתפקד את הפעילויות הדרושות לכל המערכת כולה.

אבל לא רק זה, אלא אנחנו עשינו מעשה

נוסף: מנכ"ל החברה נפטר בדצמבר; ומאחר וידענו שהמצב עומד בפני שינויים, לא מינינו מנכ"ל קבוע מתוך כוונה שאופיו של המנכ"ל יקבע עם יתקבל התזכיר שהגשנו, או אם החברה תהפך ליותר רצינית, אולי במקום החברה נקים רשות. אבל עליכם לדעת שהמכשיר האדמיניסטרטיבי קיים. אך אינני מאמין שמשרד השיכון הוא הפתרון לעניין.

בפסח האחרון ניסתה החברה לחדש את ענין

הקונצרטים והאולמות היו מלאים, וכך את ענין היריד. ברור שאם עושים זה גם לנוחיות הציבור שיטנו במעברה הזו. אולם, משתמע מכל הדיון כאילו הכל תלוי בפנינו של עכו העתיקה. אני חושב כמו יורם כץ שהבעיה היא דלול ושיפוץ כל המערכת כפי שהיא קיימת היום, כי העיר הזו לא תסולא בפז, מסלול צלבני כזה יכול למשוך רבבות אנשים. היו אנשים שהקימו בית-מלון חדש בעכו והוא מלא. לכן הבעיה היא להזרים את הכספים הקיימים בדרך הנכונה ואני חושב שאפשר לבצע את הדברים בשנת 1976 בלי תוספת תקציב רצינית.

נשאר רק שתי משפחות יהודיות בעכו

העתיקה ומה על כל העסקים שקיימים שם והמנכ"לים מציגים חלקים מהם, כי אם ישנה מסעדה בעיר העתיקה - היא סגורה. עומד באזר עצום עם 50 חנויות. אבל אנשים אינם רוצים לקנות ברחובות כאלה חנויות, ובעיקר, לא בעכו כפי שהיא נראית כיום. אפשר להביא לעכו לא רק 50 יזמים, אלא הרבה יותר, אבל לא כפי שהיא נראית כיום. כל זה נובע מחוסר תיאום בין המשרדים השונים. אני מוכן להודות שהיום אדעזע מינהל מקרקעי ישראל. לא חשוב מי יעמוד בראש החברה מבחינה מיניסטרילית - משרד התיירות, או משרד מינהל מקרקעי ישראל. להיפך, כל הכוונה, ואנחנו מודעים לדברים שהזכיר דורון לגבי החברה שאי-אפשר לעשות שום דבר. לא עשינו דבר מכיון שהתברר שצניקה יתפטר מחוסר תיאום ובטיכומו של דבר זה לא אסטטי ומסחר שהפנינו הנא קצת

יותר מטועף ממה שמדברים, לגבי האומדן של החאן. יש לזכור שאת החאן פיתחה החברה לפיתוח עכו העתיקה על-ידי-כך שגרדה כל מיני תקציבים ועכשיו נשארו שם רק שתי משפחות. ישנה כוונה להפוך את החאן למרכז מסחרי, או נקים בית-מלון. (קריאה: או שנעביר את עיריית עכו). עתה פונתה משפחה אחת מתוך השתיים - הרי זוהי הודמנות פז. מכיון שאין מפנים אותם מפני שאין אותם 100,000 ל"י על-מנת לשלם לוואקם כדי שישחררו את האדמות בעזרתו של יורם. אבל החוזה מחייב את החברה לשלם דמי שכירות שנתיים לכל משרד באמצעות האוצר. אזי החברה אינה מסוגלת לעמוד בהוצאה. זה אבסורד. אבל זו עובדה.

לכן נראה לי שהפתרון הוא להחליט על הקמת גוף מרכזי שבו מרוכזים כל התקציבים בעל סמכות להחליט בצורה יותר נרחבת בהתאם לדוגמה שהבאתי בישיבה הקודמת, כפי שנעשה הדבר לגבי הרובע היהודי בירושלים. (מ. זורע: על אותם קווי היסוד).

י. יעקובי:
כפי שעדי כבר אמר כאשר סקר את עבודת החברה במשך שנים, שאלו מדוע אין מביאים תיירים באותו כביש שליד הצ'ק פוסט. אבל הוא לא הזכיר בדברי תשובתו שאי-אפשר להביא לשם תיירים, ולעכו בפרט, כפי שהיא כיום; אי-אפשר לעבור בסמטאות במקום; אבל יש גם כאלה שעושים בתוך המטבחים שיווק עצום במחזור של מיליוני לירות.

אולם אני רוצה להוסיף בשני תחומים אחרים: ישנן 50-70 משפחות שעומדות בפסח להתפנות, וישנה שכונה של חורבות הדורשת השקעה של סכומים קטנים, כי שותפים כאן הממשלה, עמידר והמינהל. אנחנו סבורים שיש לעשות הכל כדי לפנות את המשפחות האלה - דבר זה יאפשר להוציא את העוקץ מקבוצת המבנים המסוכנים. (קריאה: לאן?) הם באים ומבקשים כסף ולא דירה.

כמובן שהפתרון הגדול הוא מסובך מאד ואי-אפשר לגשת לפרוייקט כזה כמו העיר העתיקה עד אשר לא יעבדו את הדרישות. אבל ישנן בעיות שצריך לפתור כמו: ביוב. ישנו מסלול ידוע שבו עוברים התיירים, זהו מסלול תה-קרקעי דרך המוזיאון. דבר זה דרש סכום של 1,5 ל"י והכסף מוגח מלפני 3 שנים והיום הוא שווה רבע ויש צורך ב-3-4 מיליון ל"י. אבל יש הכרח לעשות ביוב וריצוף ואז תהיה נהירה של תיירים. כל זה מדובר אם יעמידו תוספת תקציב לדיור מסוכן פלוס תקציב מינימאלי לתיקון מדרכות הביוב - זה יהיה בבחינת ונטיל שיקל קצת על הלחץ מבפנים.

מ. זורע:
דובר כאן על 7 מיליון ל"י לפינוי ומדרכות וביוב; אינני חושב שזה מעל לכוחה של הממשלה להקציב לכך את הסכומים הדרושים. נוסף לכך צריך למצוא דרכים כיצד לבצע את הדברים. מה שאמרת לדרון לקרקע חלופה הוא נכון לגבי העירייה. אבל הוא איננו נכון לגבי החברה, כי בראש ובראשונה על החברה להיות חזקה עם סכום התחלתי, כי עלינו לדעת מה מהותה, מה הרכבה ומה תקציבה. אני הצעתי את הדברים למשרד השיכון, כי החברה צריכה להיות עדנית, רעילה ואני תמיד מוכן לקחת דברים עם שר התיירות.

י. דורון:
הגוף שיוקם יהיו בו חברים העירייה, המינהל והחברה הממשלתית לתיירות. אמנם אנחנו גורמים לשינוי סטאטוריה של החברה. אבל אנחנו השלושה נתמודד עם גיוס הכספים.

היו"ר - ש. ארבל-אלמוזלינו: אנחנו ממליצים על זה.

מ. זורע: אשר להצעתו של דורון - ישנה נכונות מצד המינהל ועל המינהל יהיה לשבת יחד עם שר התיירות וראש העיר, ובעיקר, אם תהיה ועדה שרים לערי פיתוח שתיתן את ברכתה לדבר. . .

ע. ניב: אני מוכן להיות בפנים עם זכות ווטו.

מ. זורע: אני חושב שצריכה להיות לך זכות ווטו בעניני תכנון כמיצג משרד הפנים.

היו"ר - ש. ארבל-אלמוזלינו: היה זה דיון פורה עם כל הרובגז שהיה בו. בכל זאת הסתמנו נקודות שהתקדמנו בהן. אך עדיין רבה הדרך ובזה איננו יכולים לסכם את הדיון על עכו. אנחנו נרצה דיווח ותשובה סופית בישיבה הבאה לאחר ישיבת ועדת השרים לעניני ערי פיתוח.

אשר להצעה שהוצעה כאן וכל הנוגע לדברי מר זורע - אנחנו רוצים לקבל תשובות ברורות באוהן הנקודות שדובר עליהן: (1) מבני-ציבור על חשבון צמצום מספר יחידות הדיור בבניה של עכו; (2) היסול מעברת נפוליאון. אנחנו רוצים שייקבע מועד, כי אם לא תקחו יעד מסויים, הרי המשפחות לא תרצינה להתפנות. אזי יש להגיד להן שעליהן לפנות עד לתאריך מסויים; (3) אשר לענין "מקר" - מר צלנר, יש להחיש את בניית השיכונים במערב עכו עם כל הבעיות החדשות שתוצרנה החל מגן הילדים וגמור בבית-הספר. פעם הועלתה מחשבה על שכונה נפרדת. מכל מקום, יש להעמיד לרשות המשפחות פתרון מתאים, ובעיקר, אם ישנן 70-80 משפחות הרוצות להתפנות; (4) החברה לפיתוח העיר העתיקה - ההצעה תבדק. אבל הטענה שהחברה רדומה, הרי אם תעמידו לרשותה את האמצעים היא תוכל לקדם את הנושא הזה.

אם בנקודות האלה שחצבענו עליהן תהיה מידה מסויימת של פתרון נוכל להגיד שתראנו לפתרון של בעיות עכו ובעוד חודש נשמע על כך.

הישיבה ננעלה בשעה 11.00.